

Dördüncü Sürüm

Görev Listesi

Çeviri/Translated by: Elif Tekin-Iftar, Prof. Dr., Ph.D. in Special Education

Feragatname:

Bu çeviri genel referans amaçlı yapılmıştır. Çeviride olası küçük farklılıklar kullanılan terimleri etkilemiş olabilir. BACB, BACB belgelerinin çevirilerinin doğruluğu ile ilgili garanti vermez ve sorumluluk almaz.

Disclaimer:

This translation is offered as a general reference. Nuances in translation may impact the selection of terminology. The BACB does not warrant or guarantee the accuracy of translated versions of BACB documents.

Grateful acknowledgment is made to Celil Iftar and Gonul Kircaali-Iftar, Ph.D., for their comments and feedbacks for the translation.

Giriş

BACB Dördüncü Sürüm Görev Listesi üç ana bölüme ayrılmıştır:

I Birinci bölüm, Temel Davranış Analizi Becerileri, bir davranış analistinin bazı – muhtemelen hepsiyle değil – danışanlarıyla gerçekleştireceği görevleri kapsar. Bu görevler temel, sıklıkla kullanılan beceriler ve işlemlerdir.

II İkinci bölüm, Danışan-Merkezli Sorumluluklar, tüm danışanlarla yapılan çalışmaları kapsar ve hemen her durumda kullanılmaları gerekir.

III Üçüncü bölüm, Temel Bilgiler, bir davranış analisti olarak uygulamaya başlamadan önce öğrenilmiş olması gereken tüm kavramları kapsar. Bu bölümdeki konular uygulamacının yerine getireceği görevler değil, ilk iki bölümde açıklanan görevleri yerine getirmek için anlaşılması gereken temel kavramlardır.

Bu liste uygulamacılar için bir kaynak ve adaylar için bir çalışma aracı olarak hazırlanmıştır. BCBA (Kurul Sertifikalı Davranış Analisti-BCBA) ve BCaBA (Kurul Sertifikalı yardımcı Davranış Analisti) sertifikaları için başvuran adayların bu başlıklar altındaki konuları iyice kavramış olmaları gerekir.

BCAB ve BCaBA sınavlarında çıkacak tüm sorular Temel Davranış Analizi Becerileri ve Danışan-Merkezli Sorumluluklar altında işlenen görevlerle bağlantılıdır. Her sınav formu adayın bu iki bölümdeki bilgisini değerlendirmek üzere bir ya da iki soru içerecektir. Temel Bilgiler alanındaki konular belirli sayıda soru ile doğrudan değerlendirilmeyecek olsa da, ilişkili görevlere dair sorularla dolaylı olarak değerlendirilebilirler. Örn., Danışan-Merkezli Sorumluluk görevi J-11 “Uyaran ve tepki genellemesi programı” ile ilgili bir soru, Temel Bilgiler madde 36 “Tepki genellemesini tanımlama ve örnekler verme” ya da madde 37’yi “Uyaran genellemesini tanımlama ve örnekler verme” içerebilir.

Görev listesinin her bir bölümü Etik ve Mesleki Davranış Kurallarını içermektedir. BCBA Mesleki Disiplin ve Etik Standartları ve Davranış Analistleri için Sorumlu Davranış Kuralları görev listesinin ayrılmaz bir parçasıdır. BCBA Sertifikası sahipleri mesleki disiplin ve etik standartlar çerçevesinde uygulama yapmalı ve mesleklerini davranış esaslarına uygun şekilde yapılandırmalıdır. Adayların tüm bu belgeleri, Dördüncü Sürüm Görev Listesi’nde belirtilen görevlerin mesleki uygulanmasında etik davranışın önemi de dahil olmak üzere, tam olarak kavramış olmaları beklenmektedir. **Bu yüzden sınavlarda belirli görevlere yönelik etik sorunlara değinen sorular da çıkacaktır.**

Bölüm I:

Temel Davranış Analizi Becerileri

A. Ölçme

A-01	Sıklık ölçümü yapar (sayma gibi).
A-02	Oran ölçümü yapar (birim zaman için sayma gibi).
A-03	Süre ölçümü yapar.
A-04	Bekleme süresi ölçümü yapar.
A-05	Tepkiler arası geçen süre (TAGS) ölçümü yapar.
A-06	Davranışın gerçekleşme yüzdesi ölçümü yapar.
A-07	Ölçüt gerçekleşinceye değin gerçekleşen deneme sayısı ölçümü yapar.
A-08	Gözlemciler arası görüş birliği değerlendirmesi ve yorumunu yapar.
A-09	Ölçüm yöntemlerinin doğruluk ve güvenilirlik değerlendirilmesini yapar.
A-10	Eşit aralıklı grafik verilerini tasarlar, grafik çizer ve yorumlar.
A-11	Yığışımlı kayıt verilerini tasarlar, grafik çizer ve yorumlar .
A-12	Kesin kayıt tekniklerinden elde edilen verileri tasarlar, grafik çizer ve yorumlar (örn., olay kaydı).
A-13	Yaklaşık kayıt tekniklerinden elde edilen verileri tasarlar, grafik çizer ve yorumlar (örn., kısmi ve bütüncül zaman aralığı kaydı, anlık zaman örnekleme).
A-14	Seçim yapma ölçümü tasarlar ve uygular.

B. Deneysel Tasarım

B-01	Davranış analizinin özelliklerini (Baer, Wolf ve Risley, 1968) kullanarak uygulamanın doğasının davranış analizine uygun olup olmadığını değerlendirir.
B-02	Davranış analizi alanyazınında yer alan makaleleri inceler ve yorumlar.
B-03	Bağımsız değişkenleri bağımlı değişkenler üzerindeki etkilerini göstermek için sistematik olarak düzenler.
B-04	Geri çekme/tersine çevirme modellerini kullanır.
B-05	Dönüşümlü uygulamalar modelini kullanır.
B-06	Değişen ölçütler modelini kullanır.
B-07	Çoklu başlama düzeyi modellerini kullanır.
B-08	Çoklu yoklama modellerini kullanır.
B-09	Deneysel tasarımların farklı öğelerini birleştirerek kullanır.
B-10	Bir uygulama paketinin etkili bileşenlerini belirleyebilmek üzere bileşen analizi yapar.
B-11	Bir bağımsız değişkenin etkili parametrelerini belirlemek üzere parametre analizi uygular.

C. Davranış Değişirme Sürecinde Dikkate Alınması Gereken Noktalar

C-01	Pekiştirmenin olası istenmeyen etkilerini sıralar ve planlama yapar.
C-02	Cezanın olası istenmeyen etkilerini sıralar ve planlama yapar.
C-03	Söndürmenin olası istenmeyen etkilerini sıralar ve planlama yapar.

D. Davranış Değiştirme S¼recinin Temel Unsurları

D-01	Olumlu ve olumsuz pekiştirme kullanır.
D-02	Uygun pekiştirme parametrelerini ve pekiştirme tarifesini kullanır.
D-03	İpuçlarını ve ipucunu silikleştirmeyi kullanır.
D-04	Model olma ve taklit öğretimini kullanır.
D-05	şekil verme uygulamasını kullanır.
D-06	Zincirleme uygulamasını kullanır.
D-07	Beceri analizi uygular.
D-08	Ayrık deneme ve serbest edim düzenlemelerini kullanır.
D-09	Dil değerlendirmesinin temeli olarak sözel edimleri kullanır.
D-10	Taklide dayalı tepki (echoic) öğretimini kullanır.
D-11	Talep etme (mand) öğretimini kullanır.
D-12	Sözel olmayan uyarana tepki (tact) öğretimini kullanır.
D-13	Sözel uyarana tepki (intraverbal) öğretimini kullanır.
D-14	Dinleyici öğretimini kullanır.
D-15	Cezalandırıcı uyanları belirler.
D-16	Olumlu ve olumsuz cezaı kullanır.
D-17	Uygun ceza parametrelerini ve pekiştirme tarifesini kullanır.
D-18	Söndürme kullanır.
D-19	Pekiştirme ile ceza ve söndürme birleşimlerini kullanır.
D-20	Zamana bağlı (tepkiden bağımsız) pekiştirme programlarını (izler olmayan pekiştirme gibi) kullanır.
D-21	Ayrımlı pekiştirme uygulamalarını (örn., DDAP, BDAP, UDAP, DDAP,) kullanır.

E. Belirli Davranış Değiştirme Uygulamaları

E-01	Güdüleyici işlemler ve ayırt edici uyan gibi davranış öncesi uyanlara (öncüllere) dayalı uygulamaları ustalıkla kullanır.
E-02	Ayırt etme öğretimi işlem süreçlerini kullanır.
E-03	Yönergeler ve kuralları kullanır.
E-04	İzlerlik sözleşmesini kullanır (davranış sözleşmeleri gibi).
E-05	Bağımlı, karşılıklı bağımlı ve bağımsız grup izlerliklerini kullanır.
E-06	Uyan denkliği işlem süreçlerini kullanır.
E-07	Davranışsal karşıtlık etkilerine yönelik planlama yapar.
E-08	Eşleme kuralını uygular ve seçimi etkileyen unsurları tanır.
E-09	Yüksek olasılıklı istek dizilerini düzenler.
E-10	Premack ilkesini kullanır.
E-11	Yeni koşullu pekiştirici ve cezalandırıcı uyanlar yaratmak için eşleme işlem sürecini kullanır.
E-12	Yanlışsız öğretim işlem süreçlerini kullanır.
E-13	Örneğe göre eşleme işlem süreçlerini kullanır.

F. Davranış Değiştirme Sistemleri

F-01	Kendini yönetme stratejilerini kullanır.
F-02	Sembol pekiştirme ve diğer koşullu pekiştirme sistemlerini kullanır.
F-03	Doğrudan öğretim uygulamasını kullanır.
F-04	Kesin (precision) öğretimi kullanır.

F-05	Kişiselleştirilmiş öğretim sistemlerini (KÖS) kullanır .
F-06	Fırsat öğretimini kullanır.
F-07	İşlevsel iletişim öğretimini kullanır.
F-08	Destekleyici (augmentative) iletişim sistemlerini kullanır.

Bölüm II:

Danışan-Merkezli Sorumluluklar

G. Sorunun Belirlenmesi

G-01	Vakayla çalışmaya başlarken kayıtları ve eldeki verileri inceler.
G-02	Danışanı etkileyebilecek biyolojik/tıbbi değişkenleri göz önünde bulundurur.
G-03	Başvurulan sorunu belirlemek için danışanın ön değerlendirmesini yapar.
G-04	Teknik olmayan bir dille davranışsal kavramları açıklar.
G-05	Davranışı, özel olaylar dahil olmak üzere, davranış analizi terimleriyle (zihinsel olmayan) betimler ve açıklar.
G-06	Danışana destek ve/veya hizmet sunan diğer kişilerle işbirliği içinde davranış analizi hizmetleri sunar.
G-07	Uygulamalı davranış analizinde kendi mesleki yeterlik sınırları içinde çalışır; gerektiğinde danışmanlık, süpervizyon ve eğitim alır ya da yönlendirme yapar.
G-08	Davranış analizi hizmetlerine yönelik gereksinimi azaltacak şekilde çevresel değişiklikleri belirler ya da yapar.

H. Ölçüm

H-01	Davranışın boyutlarını ve gözlem/kayıt lojistiğini dikkate alarak örnek veri setini elde etmek üzere uygun ölçüm sistemini seçer.
H-02	Kayıt aralıklarını ve gözlem planını seçer.
H-03	İlgili nicel bağlantıları etkili şekilde gösterecek bir veri sunum yöntemi belirler.
H-04	Düzye, eğilim ve değişkenlikteki değişiklikleri değerlendirir.
H-05	Gözlenen değişkenler için zamansal ilişkileri değerlendirir (oturma arasında ve oturum içinde, zaman serileri).

I. Değerlendirme

I-01	Davranışı gözlenebilir ve ölçülebilir terimlerle tanımlar.
I-02	Çevresel değişkenleri gözlemlenebilir ve ölçülebilir terimlerle tanımlar.
I-03	Bireyselleştirilmiş davranış değerlendirme yöntemlerini tasarlar ve uygular.
I-04	Geniş bir yelpazede işlevsel değerlendirme yöntemleri tasarlar ve uygular.
I-05	Gözlem verilerini düzenler, analiz eder ve yorumlar.
I-06	Yerleştirilmesi, sürdürülmesi, azaltılması ya da artırılması gereken davranışlar için önerilerde bulunur.
I-07	Etkili pekiştiricileri belirlemek için tercih değerlendirmesi tasarlar ve uygular.

J. Müdahale

J-01	Gözlemlenebilir ve ölçülebilir terimler kullanarak müdahale hedeflerini tanımlar.
J-02	Ölçüm sonuçlarını ve eldeki en son bilimsel dayanakları dikkate alarak potansiyel müdahaleleri belirler.
J-03	Beceri analizine dayalı uygulama stratejisini belirler.
J-04	Danışan tercihlerine göre müdahale stratejilerini seçer.
J-05	Danışanın mevcut dağarcığına göre müdahale stratejilerini seçer.
J-06	Destekleyen çevreye göre müdahale stratejilerini seçer.
J-07	Kaynaklara bağlı olarak ve çevresel kısıtları dikkate alarak müdahale stratejilerini seçer.
J-08	Müdahalenin sosyal geçerliliğine bağlı olarak stratejiler seçer.
J-09	Uygulamanın etkililiğini ortaya koymak üzere deneysel tasarımlar kullanırken pratik ve etik çekinceleri belirler ve dikkate alır.
J-10	Azaltılması gereken bir davranış için kabul edilebilir alternatif bir davranışı yerleştirmek ya da arttırmak üzere seçer.
J-11	Uyaran ve tepki genellemesi için programlama yapar.
J-12	Kalıcılık için programlama yapar.
J-13	Uygun olduğunda müdahale için anahtar davranışları (behavioral cusps) hedef olarak belirler.
J-14	Üretken öğrenmeyi (türetilmiş ilişkileri) destekleyen/sağlayan öğretimsel işlem süreçlerini düzenler.
J-15	Karar verme sürecinde farklı şekillerde sergilenen verileri kullanır.

K. Uygulama, Yönetim ve Süpervizyon

K-01	Davranışsal hizmetlerin sürekli belgelendirilmesini sağlar.
K-02	Davranış değiştirme işlem süreçlerini sürdürmekle sorumlu kişilerin koşullarını belirler ve müdahaleleri buna uygun olarak tasarlar.
K-03	Davranış değiştirme ve değerlendirme işlem süreçlerini sürdürmekle sorumlu kişiler için yeterliklerine dayalı öğretim tasarlar ve sunar.
K-04	Etkili bir performans kayıt sistemi ve pekiştirme sistemi tasarlar ve kullanır.
K-05	Uygulama güvenilirliği için kayıt sistemi tasarlar ve kullanır.
K-06	Davranış değiştirme yapanlara süpervizyon sunar.
K-07	Davranışsal programın etkililiğini değerlendirir.
K-08	Davranış analizi hizmetlerinin doğrudan ve dolaylı kullanıcıları için destek sağlar.
K-09	Danışanın ait olduğu doğal çevrede sahip olduğu davranış dağarcığını sürdürmesi için başkalarının destek vermesini sağlar.
K-10	Artık gerek kalmadığında hizmetlerin uygun bir şekilde sona ermesi için düzenleme yapar.

Bölüm III

KSDA Dördüncü Sürüm Görev Listesi için Temel Bilgiler

Davranış Analizinin Felsefi Varsayımlarına Uygun Hareket Etme ve Açıklama

FK-01	Davranışın kanunlara uygunluğu
FK-02	Seçicilik (filogenetik, ontogenetik, kültürel)
FK-03	Gerekircilik
FK-04	Deneyimcilik
FK-05	Yalınlık
FK-06	Yararcılık
FK-07	Davranışın çevresel (zihinsel olmayan) açıklaması
FK-08	Radikal ve metodolojik davranışçılık arasındaki farkı ayırt eder.
FK-09	Davranışın kavramsal analizi, davranışın deneysel analizi, uygulamalı davranış analizi ve davranışsal hizmet sunumu arasındaki farkı ayırt eder.

Aşağıdaki Durumları Tanımlama ve Örnekleme

FK-10	davranış, tepki, tepki sınıfı
FK-11	çevre, uyarıcı, uyarıcı sınıfı
FK-12	uyarıcı denkleği
FK-13	refleksif ilişkiler (koşulsuz uyarıcı-koşulsuz tepki)
FK-14	tepkisel koşullama (koşullu uyarıcı-koşullu tepki)
FK-15	edimsel koşullama
FK-16	tepkisel-edimsel etkileşimler
FK-17	koşulsuz pekiştirme
FK-18	koşullu pekiştirme
FK-19	koşulsuz ceza
FK-20	koşullu ceza
FK-21	pekiştirme ve ceza tarifeleri
FK-22	Söndürme
FK-23	otomatik pekiştirme ve ceza
FK-24	uyarıcı kontrolü
FK-25	bir uyarıcının çoklu işlevi
FK-26	koşulsuz güdüleyici işlemler
FK-27	koşullu güdüleyici işlemler
FK-28	geçişli, dönüşlü, taşıyıcı güdüleyici işlemler
FK-29	ayırt edici uyarıcı ile güdüleyici işlemler arasındaki farkı anlama
FK-30	güdüleyici işlemler ile pekiştirmenin etkisi arasındaki farkı anlama
FK-31	davranışsal izlerlikler
FK-32	Bitişiklik
FK-33	işlevsel ilişki
FK-34	koşullu ayırt etme
FK-35	uyarıcıyı ayırt etme

FK-36	tepki genellemesi
FK-37	uyaran genellemesi
FK-38	davranışsal karşıtlık
FK-39	davranışsal çıkış (momentum)
FK-40	eşleme kuralı
FK-41	izlerle şekillenen davranış
FK-42	kurala bağlı davranış

Sözel İşlemleri Birbirinden Ayırma

FK-43	Taklide dayalı tepkiler
FK-44	Talepler
FK-45	Sözel olmayan uyaranlara tepkiler
FK-46	Sözel uyaranlara tepkiler

Ölçme Kavramları

FK-47	Davranışın ölçülebilir boyutlarını belirleme (örn., oran, süre, bekleme süresi, tepkiler arası zaman)
FK-48	Kesin ve yaklaşık kayıt (örn., kısmi ve tam zaman aralıklı kayıt, anlık zaman örnekleme) tekniklerinin yararlarını ve sınırlılıklarını belirtir.

Telif hakkı © 2012 Behavior Analyst Certification Board'a ("BACB") aittir. İzinsiz yeniden basım, kopyalama, herhangi bir ortamda yayınlama kesinlikle yasaktır.

"Behavior Analyst Certification Board" (BACB), "Board Certified Behavior Analyst" (BCBA), "Board Certified Assistant Behavior Analyst" (BCaBA) markalarının tüm hakları "Behavior Analyst Certification Board"a aittir. İzinsiz kullanımı ve yanlış tanıtımı kesinlikle yasaktır.